

За нашу і вашу волю!

ПРАМЭНЬ

№ 8

ТРАВЕНЬ 1990 г.

Выданьне Лепельскай аб'яднанай групы падтрымкі БНФ „Адраджэньне“

МІТЫНГ

ЛЕПЕЛЬ. 4 красавіка ў гарыканкам была падзеяна заява наступнага зместу: "Просім гарыканкам выдаць санкцыю на правядзеньне 14 красавіка ў горадзе Лепель мітынгу з мэтай данесці да прысутных перадавыбарчую праграму БНФ "Галасую за Беларусь". Месяца правядзеньня — пляц Свабоды. Пачатак — 12 гадзін. Заканчэньне — 16 гадзін. Колькасць удзельнікаў — каля 2 тысячы /міркуецца/. Дадаткова просім забяспечыць ахову прапаракі. 4.04.90. /У.Шушкевіч/. /А.Мальчэўскі/."

9 красавіка Уладзімер Шушкевіч атрымаў адказ наступнага зместу: "Решение от 6 апреля 1990 г. №103 о проведении митинга в г. Лепеле 14 апреля 1990 года. Рассмотрев заявление старшего диспетчера завода шестерен Шушкевича В. К., проживающего г. Лепель, ул. Минская, 10, кв. 13 и токаря завода шестерен Мальчевского А. С., проживающего г. Лепель, ул. Калинина, д. 92, кв. 54 о выдаче разрешения на проведение митинга 14 апреля 1990 года на площади Свободы с 12-00 до 16-00 часов с количеством участников около 2-х тысяч человек, исполком городского Совета народных депутатов отмечает, что заявленное количество участников митинга вызывает необходимость перекрытия движения по прилегающим к площади улицам города, что создаст неудобство для населения. Кроме того, отдел внутренних дел не в состоянии обеспечить порядок на митинге в указанное в заявлении время, так как более 60% его личного состава будет задействовано по охране общественного порядка в городе в связи с религиозным праздником "Пасха" с 18-00 14 апреля до 6-00 часов 15 апреля 1990 года. Учитывая вышесказанное, исполком городского Совета народных депутатов РЕШИЛ:

1. Разрешить тт. Шушкевичу В.К., прож. г. Лепель, ул. Минская, д.10, кв.13 и Мальчевскому А.С., прож. г. Лепель, ул. Калинина, д.92, кв.54 проведение митинга 14 апреля 1990 года с 9-00 до 13-00 в районе ул. Короленко, на месте проведения массовых гуляний жителей г. Лепели.
2. Начальнику ГОВД т. Овчинникову Э.Ю. обеспечить общественный порядок на митинге с 9-00 до 13-00.
3. Контроль за выполнением настоящего решения возложить на отдел внутренних дел горисполкома тов. Овчинникова Э.Ю.

Председатель исполкома В.К. Гончар
Управляющая делами Н.К. Шунто"

ПАЛКІ У КОЛЫ МІТЫНГУ

1. Месяца мітынгу вызначылі за горадам, каб менай людзей прышло.
2. Мітынг прызначылі на раньні час з разлікам, што людзі не прыдуць.
3. Райкам забараніў рэдактару раённай газеты зьмяшчаць платную аб'яву аб мітынгу.
4. Райкам забараніў бюро тэхнічнай інвентарызацыі раскляіваць платныя аб'явы аб мітынгу ў 5 паўных месяцах.
5. Зьдзіраліся аб'явы аб мітынгу, якія мы расклеівалі на сусенках, крамах ды тыхых месцах.
6. Каб сарваць мітынг, райкам на гэты дзень аб'явіў суботнік.
7. Усе арганізацыі ды прадпрыемствы выцэлілі аўтобусы, каб у гэты дзень весці сваіх работ-

нікаў у Менск за Карчамі.

8. Адмянулі маршрут двух аўтобусаў, якія павінны былі курсіраваць каля мясца мітынгу.

МІТЫНГ АДБЫЎСЯ!

У ім узялі ўдзел каля 200 лепельцаў.

ЗАПРОШАЮЦЯ ГОСЦІ МІТЫНГУ

Зь Менску — 3 чалавекі,
з Наваполацка — 5 чалавек,
зь Віцебску — 1 чалавек,
зь Бешанковічаў — 1 чалавек.

ШЧЫРА ДЗЯКУЕМ

Управу БНФ за гукаўзмацняльную апаратуру ды мегафон,
Наваполацкую Раду БНФ за транспаранты ды мегафон,
лепельцаў, якія сабралі на мітынгу 54 рублі 28 капеек.

ЛІТАРАТУРА, ЯКЮ МОЖНА БЫЉ НАБЫЦЬ

Незалежныя газеты "Прамень",
"Свабода",
"Дзень Волі, 90",
"Наперабудова",
"Бібліятэка "Наперабудова",
"Позірк".

НАСТУПСТВЫ МІТЫНГУ

16 красавіка да Анатоля Мальчэўскага на працу, а да Уладзімера Шушкевіча дамоў навадаліся 2 афіцэры мітынгу, каб скласьці пратакол за выкарыстаньне на мітынгу Бел-чырвона-белага сьцяга.

Р Э З О Л Ю Ц І Я

Мітынгу трудныхся г. Лепеля і Лепельскага раёна, састаяўшагася в Лепеле 14 апреля 1990 года.

23-му сьезду КПСС,
газета "Правда".

Народные массы и рядовые члены партии нежнократно поднимали вопрос о том, что процесс демократизации партии идет медленно.

Выборные партийные органы находятся на исключении рядовых членов партии, занимаясь несвойственными партии функциями.

Функционерам партийных органов устанавливаются высокие должностные оклады. Платить же людям за убеждения — аморально и преступно. В партии не место должностям.

Партия должна упразднить официальные структуры. Как общественная структура, партия не имеет права освобождать своих членов от общественно-полезного труда под условие выполнения ими обязанностей выборных партийных должностей. Это право взято партией самовольно. Народ никогда и никого не освобождал от общественно-полезного труда.

Партия расплющала тунелдцев.

Если партия подменила функции хозяйственных и государственных органов, то это есть узурпация власти, и партия немедленно должна отказаться от подобной порочной практики.

Идеологическая же работа должна проводиться партией в массах, а не в кабинетах. Призовите своих единомышленников к труду на благо общества, "слуги народа"!

14 апреля 1990 года.

Принята единогласно

РЕЗОЛЮЦИЯ

г. Лепеля и Лепельского района
областной области, состоявшегося 14 апреля 1990 г.

Верховному Совету СССР,
газета "Известия".

Неоднократно с самых высоких трибун говорили, что партийные органы узурпировали власть, имея неспойствленные ей функции хозяйственных и государственных органов. Такое положение крайне опасно. Вызывает у трудящихся возмущение и тот факт, что партийные кадры самоустранились от общественно-полезного труда, получая при этом высокие "зарботки" и незаслуженные привилегии — и это в то время, когда миллионы людей живут за чертой бедности. Это противоречит гуманным ценностям общества.

Третий съезд народных депутатов СССР внес изменения в ст. 6 и 7 Конституции СССР, закрепив в принципе многопартийности. Однако это не разрешает проблему. На рассмотрении Верховного Совета находится Закон о партиях.

В Законе следует указать: профессиональная политическая деятельность в СССР запрещается, все партии осуществляют свою деятельность на общественных началах, без права на материальное поощрение их членов.

Работа в выборных органах партий не освобождает от общественно-полезного труда.

Изменяются все привилегии членам партий. Помещения, занимаемые выборными органами партий, передаются в ведение местных Советов для использования по их усмотрению. Постоянная аренда помещений партиями запрещается. Для проведения съездов, конференций, пленумов, заседаний и партийных органов Советов следует обеспечить помещения в аренду на обусловленный срок, условия для проведения соответствующих мероприятий.

Настоящая резолюция предлагается Верховному Совету СССР в качестве законодательной инициативы.

14 апреля 1990 года.

Принята единогласно.

РЕЗОЛЮЦИЯ

г. Лепеля и Лепельского района,
14 апреля 1990 года.

Гарышканскому гарадскому Совету народных депутатов, газета "Лепельский сияг".

Третий съезд народных депутатов СССР, как и любая чужая, унесла аппаратные изменения в статьи 6 и 7 Конституции СССР. В ней только канцелярские изменения, а не реальные изменения. Аппаратная основа для партийной власти. Аппарат, что партийные органы являются органами незаконной власти в сфере государственной власти и деятельности.

Гарышканским партией приняты аппаратные изменения, как и аппаратная власть. Указано:

1. Скасаваць райкам парты як адміністрацыйную структуру, перадаваць функцыянальныя выбарнага ўраўнаважанага партарганізацыі на грамадскіх пачатках.

2. Патрабаваць працаўладкавання ўсіх работнікаў райкаму парты ў тэрмін, прадуладжаны заканадаўствам, ды згодна працоўнага адукацыі. Канкрэтына права на працу абавязнае кожнага працоўнага грамадзяніна СССР працаваць на карысць грамадства.

3. Паміжканьна райкаму парты забраць для выдання ў пэрыядычных выданнях, якія вызначаюцца гарышканскім райкам парты.

4. Райкам парты абавязнае перадаць у гарышканскі райкам парты права на працу абавязнае кожнага працоўнага грамадзяніна СССР працаваць на карысць грамадства.

5. Правесці выбары старшыні гарышканскага райкаму парты ў адпаведнасці з заканадаўствам.

на раіну на альтэрнатыўнай аснове.
6. Правесці выбары раённага Камітэту народнага кантролю насельніцтвам раёну на альтэрнатыўнай аснове з асобай, якія раней не працавалі на апаратных пасадах.

14 красавіка 1990 году.

Принята аднагалосна.

РЕЗОЛЮЦИЯ

г. Лепеля и Лепельского района
Витебской области, 14 красавіка
1990 году.

Верховному Совету БССР.

Мы, удзельнікі мітынгу катэгарычна пратэстуем супраць палітыкі, якія пад час выбарчай кампаніі абрушылі прапартыіныя сродкі масавай інфармацыі на сумленні людзей з БНР ды нашую нацыянальную сімваліку. А талі патрабуем:

1. Тэрмінова зрагустраваць Беларускаму Народнаму Фронт.

14 красавіка 1990 году.

На мітынг прысутнічала каля 200 чалавек.

Принята пераважнай большасцю галасоў.

Супраць гэтай адзінай галас, устрымаўся — адзін.

Адпаведна рэдактар раённага газеты "Лепельскі сияг" Валерый Хаванок ды фотакарэспандэнт гэтай газеты Мікола Крывец.

ПАСЬЛЯ МІТЫНГУ

зьявілася да нас жыхарка Лепеля Марыя П.. Пагадзіцеся зварот да слоўна, бяз праўды ды карэктыроўкі.

"У "Лепельскі сияг" мяне не надрукавалі, а вы гэта можаце. Кожны год, дзесяты ў канцы красавіка, райкам парты ідзе клятві: "Усе на падпарадкаваныя гораду!". Гэта азначае штосьці місцёва, штосьці прыбраць. Дык вось што мяне жальна ў сувязі з гэтым. Паўно мы цэлы год паставілі сябе ў брудзе на вушні ды чакань установа райкаму? Кожны сумленны чалавек і без райкамаўскай каманды наватзе каля сваёй катэгарычнай парадак.

Выходзіць, мяне нямёр застанецца чакань распарадкаваць райкаму, каму треба мяць шчы цы барбавань вусны? Упэўнена, што ў хуткім часе райкамаўны будучы выдаваць і такія каманды, бо тм болей няма чаго рабіць".

СЯРЖУК СОКАЛАУ-ВОЮШ

Дарогая ідзе "ідейной"
У "Лепельскі сияг" чыровы
Трымае ў руках нацэяна
Партыйны актыў раёна.

Ніхто не заўважыў дыка.
Як тонка людзям зманулі!
"Калгасную праўду" цыка
На "Лепельскі сияг" зманулі.
Паўноль, дзе зманулі — урвалі,
Пячатку ўдзялілі квартай
І праўду ў архіў схавалі
І можна падпіраць вартай...

Ці ты дзе прылёг, ці стаў дзе —
Крыі Божа з царогі зьбіцца,
Дай Божа "Калгаснай праўдзе"
У "Лепельскі сияг" прабіцца.

Ці не ўпершыню на старонках тваіх, "Прамень", выступіла прафэсійны паэт? Гэты верш — зьбіць матэрыял аб адказна на захад "Лепельскага сиягу" зьбіць сумленні людзей з БНР. Пасакрэтну прызнаюся, што, магчыма, ты, шануючы тытач, хутка ня толькі прачытаеш, а і пацуюеш на ўласныя вушні сякія-такія пэсыт ў матэрыял выкапаньні. Не зьдзіўляйся, калі пазнаеш у некаторых зь іх босаў сваёй раённай маці.

З павагай СЯРЖУК СОКАЛАУ-ВОЮШ,
сын в'ясак Сакалы /што была колгас
над Каменом/ і Вялікага Поўсважа.

А БЫЛО ГЭТА ТАК!

"Воскресенье, 25-е. Годовщина несостоявшейся независимости. 25 марта несколько тысяч митчан собрались в окрестях Янки Купалы. День, для многих из сегодняшнего поколения белорусов обычный, ничем не примечательный, они отметили как национальный праздник — 72-ю годовщину объявления независимости Белорусской Народной Республики. Участники празднования пели патристические и белорусские народные песни, читали стихи. Л.Александров".

Так коротка ды неприметна распавяла пра святкаванне ў Менок 72-х угодкаў отварэння Беларускай Народнай Рэспублікі камсамольская газета "Знамя юности" ад 27 сакавіка 1990 году.

Я быў непасрэдным удзельнікам той вялікай падзеі ў жыцці Беларусаў. Таму хачу данесці да людзей праўду аб тым радасным настроі, які панавваў у сэрцах тысячаў сьведомых сёноў ды гаоўцаў Бацькаўшчыны.

Яшчэ ў суботу, за дзень да Сьвята, на Дэмакратычным форуме ў Палацы мастацтва Сакратар БНФ Вітлук Вячорка аб'явіў, што мітынг на плячу Леніна забаронены кансерватыўнымі ўладамі, і таму заўтра адбудуцца толькі святочныя гуляньні.

За гадзіну да прызначанага часу прыходжу на пляч Леніна. Шэрапнічальнікі шчыльнай шарэнгай перакрылі паходзі да Дому ктно. Злабытвыя падпалкоўнікі ды падкрэсьлены ветаўны майры тлумачаць праз мегафоны, што мітынг забаронены і таму не адбудзецца. Сьбіроўваюць шматножны натоўп у парк Янкі Купалы, дзе, па тых словах, праходзіць гульні ды знаходзіцца Зянон Пазыняк, Юры Ладзкі, Алесь Марачкін. Толькі ня вераць людзі шыпяць, гудуць, абурваюцца. Талды старшыня Рабочага Саюзу Беларусаў Міхась Собаль аб'явіў, што ў парк Янкі Купалы сьбіраваны пасыльны, які адтуль пачале паўнуе. І бжыць у касцёл да тэлефона. Вяртаецца з паведамленьнем, што сапраўды гуляньні ідуць поўным ходам. Яму людзі вераць.

Народ стыхіна гуртуецца ў шчыльную доўгую калону і зь гімнам "Пагоня" ды бел-чырвона-белым сьцягам ўздоўж Ленінскага праспекту рушыць да парку.

Здалёк паветра ража ўзмоцненая гукаапаратурай песьня Сяржук Сокалава-Воюша "Фронт! фронт! фронт!". Яе падхопліваюць тысячы удзельнікаў гуляньня, што шчыльным колам акружылі ўпрыгожаныя кветкамі ды бел-чырвона-белым сьцягамі помнік Янку Купалу.

Адно песьню зьмяняе іншая. Гучаць вершы, гумарыстычныя аповіды. У неба ўздытаюць дружныя рукапляскі, шчыры рогат, бесьбамротнае "Жыве Беларусь"! Ды гэта і ня дзёна, бо ўсе прамоўцы ды выканаўцы — нефармалы, сябры БНФ. І дораць яны людзям свае творы.

Франтоўка з Гародні распавядае, што ў тым старымтнім абласным цэнтры мітынг таксама забаранілі. Таму мясцовыя нефармалы рашылі правесці маўклівыя пркеты — стаць на гарадзкіх вуліцах з завязанымі чырвонымі стужкамі з выявамі аярна ды молата ратамі. Ну як тут дабрабытва не зарагатаць ды ня рукапляскаць!

Паэт Алесь Марціновіч па-акторску шпурляе ў людзкі вяр'емкія адкія радкі свайго аатырычнага вершу, "прывячанага" прэзідэнту Дземлянцаю:

"Нашто Дземлянцаю "Пагоня"?

У саўгаса ёсьць лепшыя коні.

Навошта мой сьцяг з'хаціць,

Калі Дземлянцаю "не хочіць"?"

І што ні слупок, то рукапляскі!

На вытрымліваю, праціскаюся да імправізаванай трыбуны ды прашу ў відучага Сяржук Сокалава-Воюша слова. Прадотаўляюся. Прапаную свой верш "У рабне", прывячаны стварэнню ў Лепелі першай групы падтрымкі БНФ, зьмешчаны ў 1-м нумары "Праменя".

З трыбуны не даюць зьлезьці — шчыра паціскаюць рукі.

Наўкома ідэальны парадак. Ні табе брыдкага слова, ні незадаволеннага позірку. Толькі ветлівы ўсьмішкі, воклічы захашленыя, падтрымкі, сяброўскія папярэджаньні, што "цібе здэмаэ на кніжкамэру дзядзька ў івільным".

Бойка ідзе гандаль нефармальнаю літаратураю, нацыянальнаю сымбальнаю. Моўкі абачал мелаца збору отаіць шнілт. Паспрабуі ўмыкаіся!

Гукаў знаціяльнікі наводзілі, што за помнікам Янкі Купалы гуртуецца моладзь, каб гоьні вызваліць Аляксандра Пушкіна, які быў прыштаваны за спробу адзначыць Дзень Незалежнасьці роўна год назад.

І зноў кансэрт вольнага беларускага слова.

— Жыве Беларусь! Жыве Літва! Жыве Латвія! Жыве Эстонія! — аднолькава радасна лягае над Менокам.

— Пушкін ідзе! Пушкін ідзе! — шчаблыта загуў Народ.

З боку Сьвятлачы ў белай куртцы зь бел-чырвона-белым сьцягам у руках бжыць вызвалены Аляксандр Пушкін. Людзі ўтвараюць вольны калідор да мікрафонаў. Аляксандр дзякуе ўсіх прысутных за грамадзянны працяг яго адзінокага пачатку год назад. Выкізвае апавяданьне, што цовы ўрац будзе разуменьне ды чуйь свой народ. Але для гэтага яго павінен узначаліць Станіслаў Шушкевіч.

Вядучы абвясчае, што гуляньні пераможна ідуць да помніка Максіму Багдановічу на супроцьлеглым бок Сьвятлачы — іхкай яшчэ адзін сын Бацькаўшчыны пасадзіць працяг справы оваьі.

Адначасова са шчабляньнем, жалем ды радасцю сьбіроўваецца да праспекту — аўтобус адкоціць на Лепель.

Шкадуць, што Сьвята будзе працягвацца безь мяне, што аб ім будзе ведаць далёка ня ўся Беларусь, бо зродзі масавай тэлеграфнай замоўцай падзею ці надалуць не ў прапартыянай тэатэрацый. Радуся, што мой Народ нарэшце абудзіўся ад эміграцыйнага акабідзу. Літаргійны нарыоз страху, абнякавасьці, прнстасаванасьці траціць оваю спрутавую моц.

Жыве мой Народ! Жыве Беларусь!

УЛАДЗІМЕР ШУШКЕВІЧ.

У ЧЫМ НЕ РАЗАБРАЎСЯ ЧОРТ

Ня раз афіцыйныя партыіны рабілі аблівалі брудам нашага сябра Анатоля Шуневіча. Назват "Дзед Мароз" у оваьі "Навагодній прамова" ня змог растлумачыць людзям, што гэта за чалавек: "Што Шуневіч, што Шуневіч — сам тх чорт на разьбярэ". Дык вось, каб людзі ведалі тое, у чым не разабраўся сам Чорт, рэдактар "Праменя" Уладзімер Шуневіч бярэ тнтэрв'ю ў "Загадкавага" Анатоля Шуневіча.

ШУШ. Анатоля, я ведаю, што ты ня так даўно працаваў навуковым супрацоўнікам у сельскагаспадарчым інстытуце, нават быў загадчыкам навукова-даасьледчага сектару, добра знаёмны з сацыялістычным даасьледваньнем, прымаў удзел у распрацоўцы падручнікаў для вышэйшай школы, аб'яўся членам Савету Акдэміі навуц СССР, Украінскай ССР, маеш імат асабготых навуковых распрацовак па пытаньнях сельскагаспадарчай вытворчаьці. Дык вось, улчыўшы ўсё вышэйпазначанае, прашу адказаць на некалькі пытаньняў, якія будуць цікавымі ня толькі для мяне, але і для чытачоў "Праменя". Тым больш, што Лепельшчына твая радзіма і табе неаб'яквы лёс яе ды лёс землякоў.

ШУШ. Наўёна я тваіх надзеяў у поўнай меры не апраўдаю, бо ня ўмею прадказваць лёс ні овай, ні тшых людзей. Але зрабіць аналіз надзей, што адбываюцца ў грамадзтве, альбо аналіз гаспадарчай дзейнасьці — калі ласка. Мне й самога цікаваць многія пытаньні сучаснасьці, на якія я не заўсёды маю магчымасьць знайсці адказ.

ШУШ. Як ты адносіся да окасаваньня шостага вартыкулу Канстытуцыі СССР, да таго, што партыя губляе аўтарытэт і цалер выступае ў ролі диктату-

ри, надбита на перифэриі.

ШІІ. Да скасаваньня поэтара вартукулу адлю-
шова сталауча. Ді і нэводзілі разважлівы чалавек,
на мой погляд, зналі оказаць ія можа. Толькі, на
шмат, са скасаваньнем опазыліліся больш чым на
год. Калі глядзець праўдзе ў вочы, дык партыйнае
кграўніцтва пудушанае было пайсыць на гэты крок
над нацгокам прагрэсіўных сілаў кратны і здаро-
вае частка КІСС. Я ня згодзен з тым, што партія
губляе аўтарытэт. Не губляе — яе дыскрэдытуець
рэалізацыя калы партпарату. Партія ды апарат —
гэта не адно і тое. Ці ж павінны маранговыя ка-
муністы ў тых злучэньнях, што рабіла партамарія?
Маранговыя камуністы заўсёды былі ў першых шэра-
гах народу — і ў працы, і ў баі, і гнулі першымі.
І першымі гнулі ды гнуць ад ажеры сталіністаў.
Полк перад садым выбарам адзі з апаратчыкаў
сказаў мне: "Калі ты будзеш галававаць супраць
першага сакратара, дык ты прагаласуеш супраць па-
ртыі". Цяжка прадумаць большую бяглузэдзіну, бо
адзі чалавек, нават калі ён сакратар КІС, гэта
ня партія. Ня Уоя партія і тая партіямэнклятурш-
чык, імя значына охавалі праўду аб маштабах
Чарнобыльскай катастрофы, марна загублілі мільяр-
ды рублёў на будаўніцтва ў забруджанай зоне. Што
тычыцца дыктатуры, дык яна заўсёды існавала на
праўту Уоіх аглядзёваці двух год ды існуе і сё-
няшня. Але ж і пер бачачы, што крэды ды іцпылія
мэйоны ў хуткім часе прайдзецца пакінуць, парты-
паратычкі, бы тая прапэціккі, кгдашца на Уоіля-
кця праўдзеныі дэмакратыі. Тут усё пусквэіца ў
ход: топчацца законы ды канстытуцыйныя гарантыі,
навеіваіцца ярыккі, хлусьня ўзводзіцца ў ранг па-
ртыінае палітыккі. Асабліва жоірава гэта паказалі
выбары ў рэспубліканскія ды мяісцовыя саветы.

ШІІІ. Ты можаш прывесці прыклады зноўжывань-
ня партыйнымі кграўнікамі службовымі становішчамі?

ШІІІ. Дужа шмат ведаю сам, ды і ты ведаеш іх
ня меней, а можа і болей. Мне прыйшося ішоць
ліст у аёкам партыі у сувязі з паліцкам першага
сакратара райсаму партыі Чвана Шаколы. У тым лі-
сьце я ўказаў на такія рыон характару сакратара,
як элапаментнасьць, помоблівасьць, няздольнасьць
зразумець ішчыю думку ці меркаваньне. Цяпер мож-
на казаць пра яго хваравітае самалюбства, адсут-
насьць сьвісьнасьці ды ўладальства, някобрас рэ-
агаваньне на крытыку. І тады казаў, ды і цяпер ка-
жу, што нельга такіх людзей дапуськаць да ўладзі,
бо яны згольнія рабціць толькі шкоду: дыскрэдыту-
ваць партыю, падрываць веру людзей у сацыялістную
справядлівасьць, беіць отрах, недазэр, падазрона-
сьць, караіцаць падхвэімаж, даносы, ванітчаць ма-
рале ды духоўнасьць. Можна назваць і канкрэцныя
прывічаны людзей, вымушаны прыпец пакуты ад
зноўжываньня ўладай. Гэта Валіціна Фрыдрых, Пе-
тра Мговык, з табой лоўка раоправіліся ды і ў
хуткім часе хочць паўтарыць тое. Пасольні няуда-
ліх для партпаратуры выбараў дужа многім прай-
дзецца шукаць новае мейона праці.

ШІІІ. Пакут хапае Уоім, хто расплошчвае мо-
дэям вочы на праўду, хто выкрывае хлусьню ідэялі-
стчыных цагматыкаў ад партпарату. Але ж мы не аб
саве дабам — хварэемся за будучыню дзяціі нашых.
Якое ты бачыш выісьне з таго становішча, што ма-
ючы столькі зліст, мы ня можам забьольнечыць на-
сольніцтва праўдкам харчаваньня?

ШІІІ. На першае треба веіць размову пра эка-
намічнае становішча вытворцаў праўдкам харчавань-
ня. Возьмем для прыкладу наш райн. Такой цяжкоі
оттуалі дытэ ірколі не было. Асабліва яна пагор-
шылася за апошнія тры гады. Ды і на доўгатормі-
новых, кароткагэроміновых пазіках ды картатэках
сікалі больш як 50 мільянаў рублёў. З такім каў-
там гаспадаркам ірколі на рэзыліціца. На дру-
гое, галі не "каранці розныя формы арганізацыі
вытворчасці ў сельскай гаспадарцы, то можна сь-
мола сказаць, што ў хуткім часе становішча будзе
горшае, чым сёньня. Пакуць зрухаў у гэтым напра-
мку ня бачна. Наадварот ідзе супрацьпачьне аба-
ціккі сабатаж законаў аб арандэе, учаінасьці. На
трэціе, унао пануе яго ванітасьць ішчыі, як
што забуць, дзяржаказ, як ператварыўся зь лёг-
кай руці бюракратыі ў закон. Паўоіца ішчыі перэ-

альныя, бо растуць з улукам дасягнутага папярэд-
няга Узроўня. Нішто не зважана на аб'ектыўныя фак-
тары вытворчасці. Каб выканаць гэтыя пачыні,
ідуць на прамы падрыў эканоміккі гаспадарак. Пры-
езджае ў халгас Першы ды кажа: "Ішч план, ішч ло-
жы партыілет. І в районе работы не найдёшь!". І
выконваець і нават перааьконваець пляні. Але
якой цаной! Збожжа здаець дзяржаре па 130-170 ру-
блёў за тону, а купляець пошым за 300-700. Бульбу
здаець па 90-115 руб. за тону, а на насельне куп-
ляець па 500-700 руб. Ды выкананьня дынку на мя-
бу купляець жыўлу за можама воблаьці, тым оамым
робачы папярочныя кіляграмы ды тону, якця ірколі
не дахдэць да отала спаквэіца. Марна траіціца на
перавозкі нафтапрадукты, поуеіца тэхніккі, ладэям
ішчыі грошы за выкананьне гэтых работ. На-дра-
пемнірку выікаюцца нясьпелыя лясы ды вывозіцца ў
аёмон на збожжа. У той час драўніны оамым не ха-
пае на будаўніцтва. Цяпер на колішніх лясах нубы-
та Тунгусккі мэтэарыт прайшоўся: усё зьнішчана,
зламана, адна лаза засталася вакол вёоак. Ці ж
так робіць сапраўдныя гаспадары? Усё гэта харак-
тарызуе безгаспадарчасць, некампэтэнтнасьць, бя-
здарнасьць пэўных кграўнікоў, якця жыўць сёньня-
ным днём.

ШІІІ. Што ты можаш оказаць пра пасольнібарчае
інтэрв'ю Чвана Шаколы газэце "Ленінскі оіят" за
15 оакавіка?

ШІІІ. Чытаў ды велімі зьдэтуляўся. Зьдэтуля-
ліся, наколькі мне вядома, і ішчыя лепельцы. Ча-
лачавек паражэньне на выбарах павінен пераносіць
мужна. А тут нейкія оскарткі на настаўніккі, на вё-
оіккі, на насельніцтва, на акруговыя камітэты. Песу-
р"эзна гэта. Ды і "аргыввады" ужо пачаліся: цяжкія
праўдэца кграўнікам, якця не змагі арганізаваць
выбары Першага. Як ты ведаеш, вёсьць ужо і "ахвіры

ШІІІ. Твае помяды на вылучэньне Чвана Шаколы
отаршыніі гарсавету?

ШІІІ. Магу адказаць олопам знаймага, як
прысутнічаў на той оэці: "Гэта быў сьпектакль,
дзе ў большасьці прысутных былі свае ролі. І усё
артысты добра іх выканалі".

ШІІІ. Добра. Тады оажы, чаму ты сам не вылу-
чаў овао кандыдатуру ў народныя дэпутаты. Я доб-
ра ведаю, што ты прайшоў бы зь першага туры гала-
оаваньня.

ШІІІ. Я пэвяроза апанту загад райкаму кграў-
нікам: "Не пушайце не нашых!". Усё адно мяне не
зарэгістравалі і ішч сарвалі і оход. Прыклад та-
му — твае дзьеве оспробы вылучэньня ды старшыні
калгаса "Чырвоны партызан" Сяргея Страналкіна.

ШІІІ. Ня так даўно ў райнай газэце быў зьме-
шчаны вартыкул, перадрукаваны з рабланоі газэты,
у якім ганьбавалася нацыянальная беларуская сым-
боліка. Што ты на гэта можаш оказаць ды як адно-
сішся да старадаўніх сымбалаў?

ШІІІ. Гэторшыю можна замоўчаць, але адмяніць
нельга. Як 72-хгадовую новую, так і ішчатыковую
беларускую. Апошнюю тутэйшыя ішчылухы дужа хо-
чучь калі не адмяніць, дык зганьбіць. Друкуючы
вартыкул ды рыхтуючы злісткі, яны забыліся пра
оталітскіх лідэры сімерці, дзе овой канец здабылі
дзэсяткі мільёнаў лелішх сшыоў кратыі. Дык воеь,
у адным з савецкіх канцытэраў была такая трады-
ція: перад тым, як атрымаць кулкі ў лоб, оязьвін-
нія вязьні павінны былі цалаваць чырвоны оыіт-
ды крычаць: "Няхай жыве Сталін!". Чаму ж за гэ-
тыя злучэньны нішто не прапануе адмяніць савец-
кую сымболіку? Сам я лічу, што павінна існаваць
на роўных правах як савецкая, так і гэтарыічная
сымболіка. А што датычыць указу аб забароне апо-
шніх, дык гэта, на мой погляд, нацыянальная здра-
да ішч, хто гэты указ прыняў, ішч дэмаршалства.

ШІІІ. Мне неаднойчы казалі за оьценамі дзяр-
жаўнішч устаноў, што і зьдэтуляўся выкануіцам чыж-
сьці загадаў, у ішч літку і ішчунэвіча. Вядома, гэта
усё глупства. А як ты адносішся да такой думкі?

ШІІІ. Спакойна. Бо ведаю, што хлусьня зыко-
дэць ад работніккі райсаму. Яны маотакі да такіх
опраў, любіць калацца ў чужой бягзэне. І навогулі
чалавек, які хоць год працаваў у гэтай устаноўе,
губіць маральнае ды духоўнае аблічча. Марчы мана-

полно на уладу, на галаснасць, на ідэялету, на праўду, на нават на людскія думкі ды дэсы, якія ня могуць змірыцца з тым, што практычна адзін чалавек кпіну выклік усёй сістэме раіцкіх функцыянераў ды перамагае, людзят вераць ня ім, а яму. Ня ведаю чаму, але маё апачуваньне заўсёды аддаецца слабайшым. А тут ужо занадта няроўныя сілы. Таму, калі бачу, што добрую справу робіце, я яна ідзе на карысьць грамадзтву, гатоў, чым магу, дапамагчы. А ваш "Трамень" няхай сьвяціць сумленнем людзям, сьмела нясе ім сьвятло простаі чалавечай праўды. Мадаю вам посьпехаў у вашай цяжкай безкарнасьці дзеянсьці.

КРОНІКА

МЭНСК. 24 сакавітка ў Палацы мастацтва адбыўся Дэмакратычны Форум, на якім дэпутаты Вярхоўнага Савету Беларуст ды Менскага гарадскога Савету з дэмакратычнага блёку вырашалі пытаньне аб згуртаванасьці ў адзіную фракцыю, каб дзейнічаць зладжана, уцэўнена, правільна. Старшыня выбарчай камітэту БНФ Віктар Івашкевіч паведамаў, што пасля другога туру галасаваньня ў Вярхоўным Савете зоймуць месца 60 дэпутатаў з платформай БНФ /зь іх 17 меншукі, 7 зь Віцебскай вобласьці/. Ад Лепелью прысутнічала 2 чалавекі ў якасьці гасьцей.

МЭНСК. 24 сакавітка адбылося абмеркаваньне Праграмы створанай у Наваполацку Партыя Незалежнасьці Беларуст. Развагі вяліся аб распаўсюджаньні гэ дзейнасьці на ўсю Беларусь ды аб скліканьні Першага зьезду ПНБ. Прысутнічалі зацікаўленыя асобы з Наваполацку, Мэнску, Магілёву, Лепелью. Праграма ПНБ будзе ў хуткім часе зьмяшчана ў "Навінах БНФ" ды "Трамень".

ЛЕПЕЛЬ. 25 сакавітка перад будынкам райкаму партыі саборі БНФ вывешвалі лозунгавыя звароты да дэпутатаў, якія праз гадзінны гаворкі былі зьехаць на судні на першую сесію гарадскога Савету. Вывешвалі толькі тры шыткі, як з партыйных дэвізай выбегла загалюна арганізацыйна-інструкцыйнага адзьдзелу гарвыканкаму Тамара Шышкаўка ды пазьдэтрапа іх. А заступілі былі зусім бяскарэктныя: "Дэпутат! Ты слуга народа, а не функцыянер!", "Дэпутат! С тобой твой выбарцамі. Будь мужэственным", "Дэпутат! Вас шобрал народ. Голасуйце протыв диктатуры". Чаго напалохаліся функцыянеры? А таго, што выбарні існуючых ворганаў гарсавету меркавалася правесыць па распарадкавану ў райкаме сьпісарыю. І ня дзівка, што пасля сесіі ў Лепельскім раёне не толькі Савецкае Уладзі. Не замяніла партыйная диктатура. Старшыней гарсавету "абраны" першы сакратар райкаму партыі Іван Шакола, а пасляяныя камітэты ўзначалілі адны функцыянеры /трое зь іх работнікі райкаму/. Ды і што можна было чакаць ад гарсавету, які зноў жа пад "чужымі рукамі" райкаму ператвораны ў Савет дырэктароў. Маркуйце самі. У ім 68 дэпутатаў. Зь іх 1 рэдактар, 1 народны судзьдзя, 1 пракурор, 1 лекар, 2 ланогянеры, 2 брыгадэры, 3 майстры, 3 загалюны, 3 намеснікі, 4 начальнікі, 5 галоўных сьпецыялістаў, 5 вайвоўцаў, 6 сакратароў, 10 дырэктароў, 15 старшынь т... 9 рабочых ды калгаснікаў. Чыя ж інтарсы будзе абараняць такі гарсавет?

ЛЕПЕЛЬ. 1 красавітка абураліся Анатолю Кулінчэнка на газету "Лепельскі сьвіт", у якой напісана, што ён, як і іншыя пэнсіянеры, выключаны з партыі за невыплату зьменскіх узносаў ды непартыйна паводзіны. Ды ў як не абураліся пэнсіянеру, калі ён, чалавек сумленны, напісаў шырую заяву аб выхадзе з партыі ды здаў партыйны білет. І тут зманіла газета, шыкаючы аповісця ад шматгаловых зьвічар.

ВІЛЬНЯ

Прэзідэнту Літоўскае Рэспублікі Вітаўтасу Ландзбэргасу.
Шаноўны Прэзідэнт! Ня думай, што Прэзідэнт Вярхоўнага Савету БССР выказаў думку Беларускага Народу. Паслужай годас беларускае глыбокі. Шмат сьведкаміх перафармаваў глыбока абураліся прэзэнт-

яму нашага прамаскоўскага Ураду да літоўскіх зямель, якія колісь належылі Беларуст. Яны вельмі. Калі ўзяцца пераглядаць граніцы, дык трэба закрываць Сахалін, Курылы, Пётраградскую вобласць, Карэлію, Бесарабію ды Заходнія Беларусь з Украінаю. Мы не дапусьцім, каб наш урад выракаў тэрытарыяльныя пытаньні Сьяз нас. Удачы вам у вашай высакароднае справе!

Жыве Літва!
Жыве Беларусь!

УЛАДЗІМЕР ШУНКЕВІЧ,
ЮРАДЫК ЛЕПЕЛЬСКАЕ
РАДЫ БНФ "АДРАДЖЭНЬНЕ".

КРИХУ АБ ГАНДІ

30 сакавітка а адзнаціцатай гадзіне заходжу ў краму "Талантарэя-парфума", стаю ў чарзе, а калі мяне праходзіць двое мужчынаў зь мяшкамі, поўнымі вьязальных нитак. Разьлічылі іх, вядома, без чаргі. Зрабіў я пакушку, выколку на вуліцу, запальваю, чакаю сабра. А тия мужыкі выгружаюць ниткі ў "Кігулі" ды зноў бягуць у краму. Праз нейкі час зноў выносьці па мяшку. Думаю, нячынстая тут справа, ды хутка на телефон. Тэлефаную ў мультію дзяжурнаму, а той кажа, што іх гэта ня тычыцца. Тэлефаную намесніку начальніка мультіны — той жа адказ. Аднак параў зьвярнуцца да старшыні райспажысаюзу, Тэлефаную, а яна мне — а можа ў іх лепельская прапінска ды пашпарт ёсьці. Пабаг зтнуць нумар машыны, а ў ёй ужо расоры прагнуліся. Мужыкі ж робяць чарговы рэйс зь мяшкамі ў краму.

Назваю старшыню нумар машыны — Ч 97-83 ЛЛ. Кажу, што ниткі выдаюць без усялякіх пашпартаў. І падаюць яны за мякі Беларуст. Абшынае разабрацца. Падыходжу зноў да крамы. А адтуль куляі вьлітаюць тия дзідзікі, штурмаюць у машыну апошняга машыні, амакаюць самі ды ўцякаюць. Толькі іскры ляцяць з-пад машыны: праселы кузаў чапляецца аб асфальт.

Воюць дык разабралася старшыня — проста палірадзіла імператараў аб небясьпэці тэлефонным званком у краму!

Ды ў ўвогуле, ці не час крыху протруціць налічу занадта шырокую беларускую іччрасьці?

ІВАН БАЛЫШАВІКОУ.

Анатолій Мальцовскі,
токарь заводу шестерен.

ГРОМ ПОБЕДЫ, РАЗДАВАЙСЯ!

Лірацкі. Пачатак у №7/.

Помните, что говорил Энгельс: "Теоретически социализм, образовавшийся теперь не столько в Германии, сколько среди немцев..."? Сколько среди немцев! Т.е. в массах!

Октябрьский переворот в России поднял массы пролетариата, как основной движущей силы переворота, до уровня вершителя человеческих судеб. И вся судьба он мог решать с позиций классовой справедливости. Ему некогда и недосуг было смотреть на каждую личность как на неповторимую индивидуальность, защищая такую личность в правах, господствующий класс уже таким образом ограничивал бы себя в презумпции классовой справедливости. Личность всегда требует привилегий, класс всегда требует справедливости. Эту сущность класса ясно осознал Сталин, сделав класс только средством достижения своих привилегий. Может возникнуть немало возражений. Эти возражения должны были в известной степени оправдать насилие личности над историей, оправдать инертность господствующего класса. Ведь главное заключается в том, чтобы оправдать социализм и развенчать эгоизм личности, которая в угоду этому классу деформировала принципы социального переустройства общества.

Эгоизм личности деформировал классовые интересы пролетариата в угоду классу бюрократии. Да, была создана административная система, которой дана прерогатива свои права. Но дана прерогатива — привилегия личности в бюрократическом классовом обществе.

Все образы себе самую идеалистическую картину было бы у революции таких личностей как Ленин, Троцкий, Зиновьев, Каменев, Бухарин, то эгоизм переборол бы эгоизм личности. Пусть, что российскому крестьянину стало бы лучше, у русской революции не было другого средства существования индустриализации страны, как путем частной эксплуатации крестьянства, что рабочий класс не позволил осуществить её за свой счет, в условиях классового эгоизма пролетариата к крестьянству был бы гораздо большим. В условиях же эгоизма личности и рабочему классу пришлось в достаточной степени ограничить свои привилегии.

Социалистической догмой было упущено одно и очень важное обстоятельство классового общества: не каждый человек мог быть не только производителем, но и собственником. Социализм предусматривал, что каждого человека можно сделать производителем, но объективно он не мог ни при каких обстоятельствах сделать производителем власти привилегий. Волею-неволею пришлось власть поддерживать собственниками, но не за счет средств производства, а за счет владения низшим распределением общественного продукта. Создан класс бюрократии.

Другой путь, путь укрепления господства классового эгоизма, мог привести только к анархии производства.

2.

Когда ясно, что так называемый социализм — наше общество в тупик, встает вопрос: как из этого тупика найти выход. Надо обновлять социализм — говорят нам, т.е. углубляться в открывшийся тупик.

Из тупика только один выход — назад. В данном случае назад — к реставрации капитализма.

Дело не в том, что капитализм оказался жизнеспособным. Дело в том, что к бесклассовому обществу невозможно прийти социальным путем. Ибо этот путь всегда означает не уничтожение в какой-либо форме частной собственности, но ее перераспределение между классами. До тех пор, пока существует социальная земля — хозяйственная единица общества — будет существовать частная собственность, а значит, возможно не уничтожение, но ее перераспределение.

Мы знаем, что отцовское право, пренебрегая своим правом родов, послужило важнейшим стимулом собственности частной. И только восстановление патриархального права сможет послужить искоренению восточных злоупотреблений частной собственностью. Все социальные революции, преследуя цель искоренить частную собственность или ограничить ее, рождались не к причине частной собственности, но только к следствию ее распределения.

В этом смысле Октябрьский переворот не менее многогрешен, чем обычное преступление. Если бы он был осознан его несостоятельностью, он стал бы самым великим историческим преступлением, превзошедшим собой Варфоломеевскую ночь и Инквизицию. Но потому не стал преступлением, что стал заблуждением. Миллионы людей, загнанные в тупик идеологических предубеждений, обманутые миражами социалистического мифотворчества, поверили в несбыточные идеи.

Когда общественные отношения и классовую борьбу ставят выше человека — это в высшей степени идеологическим злодейством. Но человек становится сам по себе неизбежным продуктом общественных отношений, но его таксами пытаются сделать и представить, сам по себе человек остается феноменом природы, если хотите — частью материализма идей, надо было осознать вообще положение, состояние человека в материальном мире, и говорить без всяких веских доказательств об

его абсолютной приверженности общественным отношениям, объектом развития, а следовательно, и изучения может быть только сам человек, а не его общественные отношения, философы впали в заблуждение не тогда, когда открыли общественные отношения человека, но тогда, когда за счет общественных отношений захотели переделать самого человека.

Социалистическая догма антигуманна именно в том смысле, что она пренебрегла развивающимся человеком и превознесла развивающиеся общественные отношения.

Объектом исследования материализма стал не сам человек, как продукт природы, но социальные последствия его жизнедеятельности и его отношений с себе подобными. Материализм отрицал, пытаясь отрицать собственный постулат: бытие определяет сознание. Но же социальные отношения породили человека, хотя бы как личность, но человек породил социальные отношения своей деятельностью, в природе и среди себе подобных. Следовательно, изменить следовало не социальные отношения в обществе, но самого человека.

3.

Кто-то может заподозрить меня в произвольном толковании материализма.

Откроем стр. 21 "Анти-Дюринга" Энгельса:

"Новые факты заставили повернуть всю прежнюю историю новому исследованию, и тогда выяснилось, что вся прежняя история была историей борьбы классов, что эти борющиеся друг с другом общественные классы являются в каждый данный момент продуктом отношений производства и обмена, оловом — экономических отношений своей эпохи..."

"Этими двумя великими открытиями — материалистическим пониманием истории и разоблачением таинственности капиталистического производства посредством прибавочной стоимости — мы обязаны Марксу. Благодаря этим открытиям социализм стал наукой..." /там же, стр. 22/.

Уже в наше достославное время философы обратились к проблеме человека, некие умы в "Философских беседах" по телевидению предлюбли упомянуть, что эта проблема всегда стояла перед человечеством. Помните! Когда Пифагор говорил: "Я знаю только то, что я ничего не знаю, но другие не знают и этого", он, вероятно, предполагал и современных олигархов от идеологии. В религии проблема человека решалась довольно просто: человек есть создание божье и в том, в чем человек не следует заветам божьим, человек грешен. Но увы, заветы божьи писал не сам Бог, а его апостолы на земле!

Гегель, самый оригинальный ум в философии, не порицал так категорически человека, но предпочел оставить ему место под сенью абсолютной идеи или истины, когда она станет "единством объективности духа и его идеальности, или его понятия".

У. ПРОВОЖДЕНИЕ САЗДЫКТА

Ш Ч И Р А Д З Я К У Е М

оброу, ятя даслат ахвяраваныт на выданье "Промени":

интеллигент зь Лепелю	-----	2 рубл.
работник пазаведмазнай аховы	-----	5 рубл.
матработник зь Лепелю	-----	10 рубл.
Удзельникам мтытгу	-----	54 рубл.

Редактор Уладзмер Шуквэйтч.
Маотак Микола Барбаро.
Адрес для корреспонденции дн пераводау:
211180, Ввцеская вобл., г. Лепель, вул. Менская, д. 10, кв. 13, Шуквэйтчу Уладзмеру.
Телефон: 2-14-13, Микола Барбаро.
Друкарня Вітаса Шалевгча.
Нагадваем, што бяз ваших ахвяраваныт /у Лепельскім раёне дастаткова 30 капеек за нумар/далейшае выданье "Промени" будзе немагчымы.
Наклад — 2000 асобнікаў.
Меркаванье аўтараў зьменшаных матэрыялаў не абавязкова супадае зь меркаваннем редакцыі дн ктраўніцтва БНФ.